

NADVEREN

- En introduktion

Nadveren – en introduktion

Nadveren, som indstiftes skærtorsdag aften i påsketiden, har en central plads i kristendommen og i forståelsen af den rolle, som Jesu død og korsfæstelse har.

Nadveren er et sakramente, som samler alle kristne omkring troen på Jesus og har til funktion at minde os alle om Guds kærlighed og fællesskab med hele skaberværket. Det er et venskabs- og kærlighedsmåltid, som binder os sammen, både Gud og mennesker og mennesker imellem.

Denne introduktion giver en mere uddybende forklaring på:

- ❖ hvorfor vi fejrer nadver,
- ❖ forhistorien til nadverfejringen
- ❖ betydningen af nadveren og måltidsfællesskaber i Det gamle Testamente
- ❖ den nye betydning af nadveren i Det nye Testamente
- ❖ og forskellige kirkelige traditioners forståelse af nadveren

Nadverens baggrund i GT (Det gamle Testamente)

Der er flere GT steder som kan danne baggrunden for nadverindstiftelsen og nadverfejringen i NT (Det nye Testamente). Det israelitiske syn på måltidet var, at måltidet var fællesskabs-dannende. Det samme gælder skikken med religiøse eller hellige måltider.

Men i særlig grad har NT nadveren tilknytning til det GT takkeoffer måltid og påskemåltidet.

Måltidsfællesskab i Israel

Det første tegn på nadverfejringen finder vi i GT. Takkeoffer-måltidet og påske-måltidet.

Neh. 8, 10 Måltidsfællesskabet indtog en central plads i det israelitiske samfund. Det gjaldt både i de profane og de religiøse sammenhænge. På nationale festdage skulle man fejre dagen med et festmåltid og give gaver til de, der trængte.

Jer. 16, 7 Jeremias nævner en gammel skik med at byde de sørgende et måltid og et bæger vin.

1. Mos. 26, 26-31 Måltidsfællesskab i GT var hos israelitterne udtryk for fællesskab mellem de, der spiste sammen, enhed. Man spiste sammen for at udtrykke enhed og som en bekræftelse på fred mellem to parter, efter oprettelsen af en pagt mellem to parter.

1. Kg. 13, 7 Det modsatte gjorde sig gældende, når man var fjender. Her måtte man ikke spise eller drikke sammen, og ville det sikkert heller ikke.

Josva 9, 3-15 Hvis man spiste sammen, så var det et tegn på at der var sluttet en pagt mellem to parter, selv om den ene part blev lokket til det, uden at de havde samtykket.

Israels offermåltider

Der er en klar sammenhæng mellem nadveren og de GT pagtsmåltider, de der havde religiøs betydning.

1. Mos. 14, 18 Melkizedek medbringer brød og vin, for at holde måltid med Abram (Abraham).

1. Mos. 18, 5-8 Abraham spiser et fællesskabsmåltid med Gud og to engle.

1. Mos. 31, 49-54 Laban og Jakob spiser sammen, som en pagtsslutning mellem dem. Gud skulle være vidne på deres pagt og den stenhøj de byggede var et monument til minde om pagten mellem dem.

2. Mos. 18, 12 Jetro, Moses og lederne spiste et offermåltid sammen som et tegn på enhed og fællesskab.

1. Sam. 9, 12 - 10, 1 Saul og David (1. Sam. 16, 1-13) blev salvet til konge i forbindelse med et offermåltid.

Offermåltidet skabte fællesskab og enhed mellem Gud og mennesker og mellem de mennesker, der deltog i måltidet.

2. Mos. 24, 9-11 Hele kapitlet handler om pagtsslutningen mellem Israel og Gud. Og det afsluttes med et måltid.

Skuebrødene i tabernaklet var et tegn på pagten mellem Israel og Gud og blodet fra offerdyrene var et tegn på forsoningen. Disse to elementer som blev gentaget hele tiden, holdt pagten ved magt.

Vinen var i de israelitiske religiøse måltider et symbol på blodet.

Der var dog aldrig tale om at maden eller vinen skulle indeholde nogle specielle guddommelige kræfter eller

egenskaber, der skulle virke guddommeliggørende. Hele tiden har afstanden mellem Gud og mennesker været klar.

Hele 3. Mosebog er fyldt med beskrivelser af religiøse måltider, der hver har deres betydning.

Der er i særlig grad forbindelse mellem nadveren i NT og takkeoffermåltidet i GT. Når man ofrede et takkeoffer, blev en del af dyret givet til Herren på alteret og brændt som et sonoffer. Det skulle sone for den synd, som skilte mennesket der ofrede fra Gud selv. Efter at dyret var ofret, spiste familie og venner resten af dyret som et festmåltid i glæde og taknemmelighed over det genoprettede gudsforhold.

Takkeoffermåltidet var et måltid, der dannede ramme om fællesskabet mellem Gud og mennesker og mennesker imellem. Gud spiste så at sige den ene del og menneskene den anden del. Her kan man se de første spor af den NT nadver, hvor offerets legeme (brødet) og blod (vinen) omdeles og spises i fællesskab. Dette skete på samme måde, da Jesus ind i påskemåltidet indstiftede nadveren.

Det jødiske påskemåltid

Udgangen fra Egypten er den største og mest betydningsfulde begivenhed i Israels historie og blev genoplevet år efter år i påsken og påskemåltidet (2. Mos. 12 ff.).

Påske kommer af det hebræiske ord Pesah, der betyder "at passere forbi" og hentyder til den nat hos slaverne,

hvor den 10. plage fandt sted, hvor Gud sendte en dødens engel for at slå alle førstefødte ihjel i Egypten, inklusiv Faraos førstefødte søn. Og de steder, hvor der var smurt blod på dørstolperne til hoveddøren, ville dødens engel passere forbi og skåne den førstefødte.

År efter år spiste hver familie påskelammet, de usyrede brød og de bitre urter til minde om den dag, da Herren førte israelitterne ud af Egypten. Måltidet fik også den betydning at Gud ville forløse, udfri sit folk i fremtiden, når Messias kom og blev konge.

Grunden til at Jesus indstifter nadveren lige i påskedagene og specielt i begyndelsen af påsken er, at han binder de to måltider sammen. Den gamle og den nye pagt bliver i nadveren til et måltid, hvor lammet og blodet, udskiftes af Jesu legeme og blod. Han er det nye lam, der er kommet for at fjerne hele verdens skyld og synd og genoprette fællesskabet mellem Gud og mennesker.

Den messianske fest

Es. 65, 13-14 Når Messias kom, så skulle man holde en stor fest, med spisning som Gud havde forberedt for Israel og alle hedninger. De, der er udvalgt, skal spise sammen med Gud.

1. Henok 62, 14 (rabbinsk litteratur) beskriver hvordan Gud skal berede et fælles måltid i Edens have for de udvalgte. I denne beretning har vinen og vintræet en vigtig plads og her kan man se spor af nadveren, som Jesus indstifter den.

Nadveren i NT

Måltidsfællesskabet i Jesu liv

De billeder, symboler og metaforer som igennem hele Israels historie spiller den største rolle, er ofte knyttet til måltidet. Mange løfter er blevet til under et religiøst eller helligt måltid.

Jesus og disciplene havde været sammen i over 3 år. De havde spist sammen 3 gange om dagen, de havde vandret sammen, overnattet sammen, snakket sammen og haft fælles oplevelser sammen. Men det er først dagen inden at Jesus skal korsfæstes, at Jesus indstifter nadvermåltidet og giver det en anden betydning end det ellers har haft igennem de 3 år. De kom alle fra en jødisk baggrund og kendte til de traditioner og skikke som var normale på den tid. De kendte betydningen af at spise sammen, at dele brød og vin og nyde hinandens fællesskab.

De kendte alle de forventninger der var til den kommende Messias, den kommende frelser, og alle de profetier som han skulle opfylde.

Mark. 2, 18-20 Han er brudgommen, der er kommet for at feste med sine brødre og søstre, venner og familie og vi er alle sammen velkomne. Alle løfter er i gang med at blive opfyldt. Guds rige er kommet nær og nu skal der festes, så længe brudgommen er her.

Når to kulturer mødes, så er der en masse traditioner og leveregler, der bliver overtrådt. Den ene kultur kender ikke den anden og ved ikke, hvornår en tradition bliver

brudt. Hvis en virksomhed i dag skal lave forretninger med et firma fra et andet land, så lejer firmaet konsulenter, som kender begge kulturer og sørger for at opholdet og mødet bliver uden problemer.

Jesus kendte sin kultur og de forskellige andre kulturer, som befandt sig i Israel på det tidspunkt. Og han vidste, at hvis han spiste med de forkerte mennesker og klasser, så ville han overtræde alverdens regler og skikke.

Mark. 2, 15-17 Når Jesus spiser med toldere og syndere, med rene og urene, så er det et tegn på, at han giver plads til dem i hans rige. De er også velkomne. Han kommer med hele sin guddommelige fuldmagt og sætter en ny dagsorden for hvordan og hvem, der er velkomne i hans rige.

Når Jesus spiser sammen med alle, toldere og syndere, retfærdige og urene, så er det for at vise hvem han er. Det kommer til udtryk i bespisningsunderne hvor han mætter mange tusinde. Her får vi første gang en forsmag på den store himmelske fest, som vi alle er inviteret til.

Mark. 6, 41 og 8, 6 Jesus velsigner brødene og fiskene og får disciplene til at dele maden ud til skaren, til alle.

Mark. 14, 22 Det er det samme han gør, da han indstifter nadveren. Han tog brødet og vinen og velsignede det og delte det med disciplene, også Judas.

Billeder og lignelser om bespisning

Alle evangelierne er fyldt med billeder og historier, der handler om måltider og måltidsfællesskaber.

Matt. 8, 11-12 Officeren i Kapernaum. "Mange skal komme fra øst og vest og sidde til bords med Abraham og Isak og Jakob..."

Matt. 22, 2-14 Lignelsen om kongesønnens bryllup. "Nu er der dækket op til fest; mine okser og fedekalve er slagtet, og alt er rede." Men ikke alle kommer og derfor inviterer han nogle flere.

Matt. 25, 1-13 Lignelsen om de ti brudepiger. "Og de, der var rede, gik med ham ind i bryllupssalen..."

Mark. 7, 27-29 Den hedenske kvinde og Matt. 15, 26-28 Den kana'anæiske kvinde.

I denne beretning får vi det første tegn på at også hedninger vil komme med i den nye pagt og ikke kun jøder.

Luk. 13, 22-30 Lignelsen om den snævre port. "De skal komme fra øst og vest, fra nord og syd og sidde til bords i Guds rige."

Luk. 14, 7-14 Lignelsen om pladserne ved bordet.

Luk. 14, 15-24 Lignelsen om det store festmåltid. "Salig er den, som sidder til bords i Guds rige. De fleste undskylder sig og derfor bliver alle mulige inviteret, som vil tage imod invitationen.

Luk. 17, 7-10 Tjenerens vilkår

Luk. 12, 35-40 Årvågne tjenere. Denne lignelse er speciell fordi den handler om at Herren, husbonden selv vil tjene sine tjenestefolk og berede dem et måltid, hvis de er tro og årvågne, når han kommer hjem.

Luk. 22, 28-30 Striden om at være den største. "Jer er det, der er blevet hos mig under mine prøvelser, og ligesom min fader har overdraget mig Riget, overdrager jeg det til jer, for at I skal spise og drikke ved mit bord i mit rige, og I skal sidde på troner og dømme Israels tolv stammer."

Som der står i Luk. 14, 15 "Salig er den, som sidder til bords i Guds rige."

Jesu sidste måltid

Jesus indstifter nadveren under deres sidste måltid sammen. De sidder sammen for at fejre påskelams-måltidet (Matt. 26, 19-20).

Efter den jødiske tradition blev påskelammet slagtet i templet den 14. Nisan om eftermiddagen. Ved sekstiden om aftenen satte man sig sammen for at spise påskelams-måltidet til minde om udgangen fra Egypten (2. Mos. 12, 1 ff.). Måltidet blev indtaget mellem de to aftener, fordi man regnede med at den nye dag, den 15. Nisan, der indledte de usyrede brøds fest begyndte ved denne tid.

Disciplen Johannes fortæller ikke om indstiftelsen af nadveren, men kun at de holdt måltid og om fodvaskningen.

Jesus taler i Johs. 6 om livets brød. Her får vi et tydeligt indtryk af betydningen af nadveren og forklaringen på

symbolikken mellem det gamle påskelam og det nye påskelam. Jesus er det nye påskelam som skal ofres og indlede den nye pagts tid.

Jesu indstiftelse af nadveren sker i den jødiske påsketids ramme. Jøderne fejrer udfrielsen fra Egypten, udfrielsen fra Dødens engel, som gik igennem Egypten og slog alle første fødte ihjel, undtagen der, hvor der var strøget blod på dørstolperne. Jøderne spiste lammet, som fastslog pagtsfællesskabet mellem dem og Gud. Det gentog sig på Sinaibjerget, hvor de sluttede en pagt og fik lovens tavler (2. Mos. 24).

På samme måde er Jesus det lam, der ved sit blod (sin død) forsoner os med Gud og skænker os syndernes forladelse og opretter den nye pagt mellem os og Gud. Det er der profeteret i Jeremias kap. 31, 31-34 "Der vil komme en dag, da jeg vil oprette en ny pagt..."

v31 Der skal komme dage, siger Herren, da jeg slutter en ny pagt med Israels hus og med Judas hus, v32 en pagt, der ikke er som den, jeg sluttede med deres fædre, den dag jeg tog dem ved hånden og førte dem ud af Egypten. De brød min pagt, skønt det var mig, der var deres herre, siger Herren.

v33 Men sådan er den pagt, jeg vil slutte med Israels hus, når de dage kommer, siger Herren: Jeg lægger min lov i deres indre og skriver den i deres hjerte. Jeg vil være deres Gud, og de skal være mit folk. v34 Ingen skal længere belære sin landsmand og sin broder og sige: »Kend Herren!« For alle kender mig, fra den mindste til den største, siger Herren. Jeg tilgiver deres skyld og husker ikke længere på deres synd.

Nadveren indstiftes

Alle 4 evangelier har påskemåltidet med. Matt. 26, 26-28; Mark. 14, 22-24; Luk. 22, 19-20; Johs. 13 og uden for evangelierne 1. Kor. 11, 23-25.

Her gemmer sig to profetier om den kommende tid. Jesus skal dø for at alle kan få liv. Alle, der tager imod i tro vil en dag være med til de store fest i himmelen i fællesskab med Jesus.

(Luk. 22, 20) Derefter tog han bægeret med vinen og siger: "Dette bæger er den nye pagt ved mit blod, som udgydes for jer...", "til syndernes forladelse" (Matt. 26, 28). "Gør dette til minde om mig" (1. Kor. 11, 25-26).

Jesus viderefører her den jødiske tradition med at vinen (blodet) kan være bærer af forsoningen mellem Gud og mennesker. Jesus lader her vinen repræsentere hans blod og brødet repræsentere hans legeme til soning og syndernes forladelse.

Læs Johs. 6, 53-58! "Hvis I ikke spiser menneskesønnens kød og drikker hans blod, har I ikke liv i jer..."

v53 Jesus sagde til dem: »Sandelig, sandelig siger jeg jer: Hvis ikke I spiser Menneskesønnens kød og drikker hans blod, har I ikke liv i jer. v54 Den, der spiser mit kød og drikker mit blod, har evigt liv, og jeg skal oprejse ham på den yderste dag. v55 For mit kød er sand mad, og mit blod er sand drik. v56 Den, der spiser mit kød og drikker mit blod, bliver i mig, og jeg i ham. v57 Ligesom den levende Fader har udsendt mig, og jeg lever i kraft af Faderen, sådan skal også den, der spiser mig, leve i kraft

af mig. v58 Det brød, som er kommet ned fra himlen, er ikke sådan som det, fædrene spiste; de døde, men den, der spiser dette brød, skal leve til evig tid.«

Nadverens betydning

Fællesskabstanken og fællesskabsmåltidet, som gennemstrømmer hele GT, kommer meget tydeligt til udtryk i nadverfejringen. Paulus siger i 1. Kor. 10, 16: "Velsignelsens bæger, som vi velsigner, er det ikke fællesskab med Kristi blod? Brødet, som vi bryder, er det ikke fællesskab med Kristi legeme? Fordi der er ét brød, er vi alle ét legeme, for vi får alle del i det ene brød. Tænk på Israels folk: Har de, som spiser af offeret, ikke fællesskab med alteret?"

I GT kunne man ikke spise sammen, man måtte ikke spise sammen, hvis man var uvenner, eller hvis man ikke havde sluttet fred. Det blev straffet af Gud. I NT er situationen den samme. Paulus siger i 1. Kor. 11, 27-34: "Den, der spiser Herrens brød eller drikker hans bæger på en uværdig måde, forsynder sig derfor imod Herrens legeme og blod..."

Jesus knytter i nadveren forbindelse mellem det jødiske påskemåltid og den himmelske fest, det store gæstebud med Messias som vært, vi alle engang skal til (Es. 25, 6-9). Nadveren er altså både et mindemåltid og et forventningsmåltid.

I nadveren fejrer vi glæden over frelsen og forventningen til Jesu genkomst. Som Paulus siger i 1. Kor. 11, 26: "For hver gang I spiser dette brød og drikker bægeret,

forkynder I Herrens død, indtil han kommer.” I nadveren bekender vi Jesus som vores Herre.

I den første menighed sagde man ved indstiftelsen af nadveren de aramæiske ord “Maran ata”, der betyder “Vor Herre, kom!”. Det var et bønneråb om Jesu komme i nadverelementerne.

For de første kristne har nadverfejringen været en foregribelse, et jubel og glædesmåltid, hvor forventningen om Jesu komme blev holdt ved lige. Nadveren har stimuleret Jesu komme i skyen.

Ligesom påskemåltidet bygger nadveren bro mellem fortid og fremtid i et konkret måltid. Fortiden og fremtiden er til stede i Jesus, som var, som er og som kommer (Åb. 1, 8).

Nadveren pager på den forløsning vi har fået gennem Jesu død på korset og om den fuldendelse af forløsningen vi skal opleve gennem fællesskab med ham i vores nye herlighedslegeme (Ef. 1, 14).

(Matt. 16, 28) Ligesom forklarelsen på bjerget, da Jesus viser sig i sit herlighedslegeme ikke var et syn eller en drøm, på samme måde et nadveren ikke bare et billede på Jesu nærvær, men hans praktiske og mysteriøse måde at være sammen med os på i dag.

Nadverens brug

Det var Jesu mening at nadverfejringen skulle gentages i den kristne menighed. Jesus siger i indstiftelsesordene “Gør dette til ihukommelse af, til minde om mig.”

Og vi kan se af Ap. G. 2, 42-46 at “De holdt fast apostlenes lære og fællesskabet, ved brødets brydelse og ved bønnerne.” De første kristne har nok ofte fejret nadver sammen, oftere end vi har for vane i vores tid.

(Didaché 10, 1) Normalt var nadvermåltiderne lukkede møder, hvor kun de, der var døbt havde adgang. Man indledte nadveren med et kærlighedsmåltid (agápe), hvor der muligvis har været gratis bespisning til de fattige og trængende i menigheden (Ap. G. 6, 1-6).

Nadveren i dogmatisk belysning

Der er 3 teologiske retninger: Den katolske, den reformerte og den lutherske.

Transsubstantiationslæren

Den katolske kirke lærer, at der sker en forvandling af brød og vin. Elementerne er, efter indstiftelsesordene, forvandlet til Jesu legeme og blod, selvom de ser ud til og smager som brød og vin.

Mindemåltidet

Den reformerte kirke ser nadveren som en symbolsk handling. Brødet og vinen skal minde os om Jesu legeme og blod eller er et pant på Jesu legeme og blod. Brødet og vinen er et billede på Jesu legeme og blod. Nadvermåltidet opfattes som et rent mindemåltid, hvor man huskes på Jesu korsfæstelse og død.

I denne holdning er Jesus konkret steget til himmels og kan ikke være nærværende i nadveren personligt, men er nærværende ved sin ånd. Hver gang man holder nadver mindes man og bliver man mindet om Guds nåde, Guds pagt med os.

Kristi legeme og blod er ikke i elementerne, men fra Jesus, der sidder ved Guds højre hånd udgår der kraft til de troende. Det, at spise Kristi legeme og blod skal forstås rent åndeligt og modtages rent åndeligt i troen. I nadveren har man fællesskab med Kristus i ånden.

Dette nadversyn stammer fra Augustin, der mente at Jesus efter sin himmelfart, helt konkret sidder ved Guds højre hånd og ikke kan være andre steder. Derfor kan Kristus ikke være konkret og legemligt tilstede i nadverelementerne.

Konsubstantiationslæren

Den lutherske kirke mener, at der sker en sammensmeltning af brød og vin og Jesu legeme og blod. Jesus er konkret og legemligt tilstede i brødet og vinen, samtidig med at det konkret er brød og vin.

Når indstiftelsesordene er sagt, optager brødet og vinen helt konkret Jesu legeme og blod i sig. Ordene "Dette er mit legeme og dette er mit blod" skal altså forstås lige ud af landevejen, som det står skrevet. Det er også blevet kaldt Kristi realpræsens, Kristi virkelige tilstedeværelse.

Der er blevet tænkt mange store tanker igennem tiden for at finde ud af, hvordan det egentlig hænger sammen.

Man kan være tilstede på 3 forskellige måder.

1. Noget kan være håndgribeligt tilstede.

Hvis man går i vandet, så fortrænger man ligeså meget vand i havet, som man selv fylder, hverken mere eller mindre.

2. Man kan være uhåndgribeligt tilstede.

Ligesom luften eller andre elementer er tilstede uden at man sanseligt kan se dem, så kan de alligevel være tilstede. Det samme gælder engle og ånder. De kan være tilstede uden at vi kan se dem eller de kan være til stede og vi kan se dem uden at de fylder noget eller optager plads fra omgivelserne. Selve stedet, huset eller legemet der befinder sig i er fysisk begrænset, men de er ikke bundet af mål og enheder.

Der er flere steder i Bibelen eksempler på hvordan noget åndeligt, noget der ikke var fra vores verden optog plads i rum og mennesker. I Mark. 5, 9 farer en hel legion på 6.000 dæmoner over i nogle svin, uden at de ændrede karakter eller udseende. De var tilstede på en uhåndgribelig måde, men alligevel tilstede.

Det samme gælder 120 andre steder i NT, hvor mennesker var under indflydelse eller besatte af onde ånder.

På samme måde var Jesus tilstede i sit herlighedslegeme, da han stod op fra de døde og gik ud af den forseglede grav gennem stenen (Matt. 28, 1-10). Og senere da han kom ind til disciplene i huset hvor de sad gennem den

uåbnede dør (Luk. 24, 36 og Johs. 20, 19-23). Jesus var tilstede på en u håndgribelig måde i stenen og i døren eller muren, uden at optage nogen plads rent fysisk. Alligevel kunne han gå igennem konkrete ting, uden at det stoppede ham. Der hvor han var, optog han plads og kunne mærkes og røres ved helt konkret.

Det er på den måde han også er tilstede i nadveren, i brødet og vinen, uden at de forandrer sig.

3. Noget kan være overnaturligt tilstede.

(Jer. 23, 23) Noget kan være tilstede overalt, uden at det kan måles. Gud er tilstede på denne måde. Han er overalt og fylder alt. Han fylder himmel og jord. Dette tilkommer kun Gud.

Nadverens mysterium

Det, der gør nadveren til sakramente (garantidepositum på Guds nåde), er, at Jesus til dette nådemiddel har knyttet ydre tegn (elementer), nemlig brødet og vinen. Sammen gør Ordet og de ydre tegn, brødet og vinen, nadveren til et sakramente.

Nadveren er et af de mysterier, som vi nok aldrig helt kan gennemskue og forstå med vores fornuft. Indholdet og måden Gud handler på, kræver at man accepterer det i tro, da det er et af åndens områder, som er uden for vores rækkevidde intellektuelt.

På samme måde er det med treenigheden, de dødes opstandelse, dåben, og flere andre ting.

Det, at Jesu legeme og blod er knyttet til brødet og vinen, de indviede elementer, er i sin dybeste grund en uforklarlig hemmelighed for menigheden og de, der prøver at forstå den. Her gælder det at tage imod i tro og nyde fællesskabet med Kristus og menigheden. Det som står klart er Jesu egne ord, når han siger: "Dette er mit legeme og dette er mit blod". Det er ikke lige til at forstå, at Jesus virkelig er til stede og der sker et virkeligt møde mellem Jesus og menigheden.

Nadveren formidler det den siger og vi får del i Jesu legeme og blod og bliver et med ham og et med det kristne legeme i tro.

Jesu ord er hans løfte til os om fællesskab med ham og et løfte til os om at han vil være til stede hos os i nadveren. Vi har fået nadveren til velsignelse og glæde. Og det kan vi tage imod i tro.